

OLAF 2021 m.: sukčiavimo atvejų atskleidimas ir prevencija

2021 m. Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) rekomendavo į ES biudžetą susigrąžinti daugiau kaip pusę milijardo eurų. Nepaisant nuolatinių pandemijos keliamų iššūkių, OLAF toliau saugojo ES biudžetą – nustatė ir tyrė vis labiau prisitaikančius sukčiautojus ir stengėsi užkirsti kelią sukčiavimui, susijusiam su milijardų eurų vertės ES ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone.

Šiandien paskelbtoje OLAF 2021 m. ataskaitoje atskleidžiamos naujos sukčiavimo tendencijos įvairiose srityse, taip pat tyrimai ir operacijos, kuriuose ypatingas dėmesys skirtas aplinkai kenkiančioms sukčiavimo schemoms (pradedant miško įveisimo projektu, kuris niekada nebuvo įgyvendintas, ir baigiant sugriuvusiu geriamojo vandens vamzdynu) ir reikšmingiems sukčiavimo atvejams muitų ir atliekų kontrabandos srityje.

Komentuodamas paskelbtą OLAF 2021 m. metinę ataskaitą, OLAF generalinis direktorius Ville Itälä sakė: „Pernai OLAF vėl pasiekė puikių tyrimų rezultatų ir prisidėjo prie ES finansinių interesų apsaugos – rekomendavo susigrąžinti daugiau kaip pusę milijardo eurų, prarastų dėl sukčiavimo ir pažeidimų.

Prevencija yra veiksmingiausia turima priemonė, taigi OLAF ir ES institucijų darbe jai skiriama daugiausia dėmesio. 2021 m. OLAF ne tik atliko tyrimus, bet ir prisidėjo kuriant apsaugos nuo sukčiavimo priemones, kurios galėtų būti nukreiptos į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, pagal kurią bus investuota daugiau kaip 720 mlrd. EUR siekiant užtikrinti žaliają ir skaitmeninę Europos pertvarką. Dėl sukčiavimo schemų vis dažniau padaroma netiesioginė žala žmonių sveikatai ir saugai, taip pat aplinkai. Kaip nurodyta OLAF ataskaitoje, tai dar aktualiau dėl to, kad žaliajai pertvarkai skiriamas ES finansavimas didėja.

Sukčiautojai ir toliau stengėsi pasinaudoti COVID-19: kol visų žvilgsniai buvo nukreipti į vakcinaciją, mes atskleidėme mėginimo sukčiauti atvejų – sukčiautojai nacionalinėms valdžios institucijoms bandė pateikti fiktyvių vakcinų pasiūlymų, kurių vertė viršijo 16 mlrd. EUR.

2021 metai OLAF buvo svarbūs dar ir dėl to, kad dėjome daug pastangų rengdami išsamią informaciją, kurią būtų galima siųsti Europos prokuratūrai. Sukčiavimo atvejų nustatymas svarbus Europos prokuratūrai – gavusi OLAF informaciją ji pradėjo ne mažiau kaip 85 bylas. Dėl visų šių aplinkybių OLAF darbuotojams teko labai daug dirbti. Didžiuojusi tuo, kad OLAF tarnauja europiečiams.“

2021 m. OLAF tiriamosios veiklos rezultatai:

- OLAF **atliko 212 tyrimų** ir susijusioms nacionalinėms bei ES valdžios institucijoms pateikė **294 rekomendacijas**;
- OLAF rekomendavo **susigražinti į ES biudžetą 527,4 mln. EUR**;
- dėl **1 110 gautų ir ekspertų išanalizuotų pranešimų** OLAF pradėjo **234 naujus tyrimus**.

Sukčiautojai ir toliau naudojami pandemija, tapo dar išmoningesni ir labiau prisitaikė. Kalbant apie išlaidas, didžiausią susirūpinimą kelia tai, kad nusikalstamos organizacijos pavyko infiltruoti per administracinius pažeidimus, pavyzdžiui, pasinaudojant dvigubu finansavimu, interesų konfliktu, manipuliavimu konkursais ir kitomis priemonėmis.

OLAF toliau tyrė ES institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų narių ir darbuotojų netinkamo elgesio ir taisyklių nesilaikymo atvejus, taip prisidėdama prie aukščiausių ES viešojo administravimo standartų skatinimo.

Kalbant apie pajamas, sukčiautojai didesnius sunkumus, kylančius pervežant didelius prekių kiekius, įveikė suskaidydami prekių siuntas į mažesnes siuntas. Sudėtingi daugelyje jurisdikcijų (įskaitant už ES ribų) įsteigtų priedangos įmonių modeliai padėjo pridengti sukčiavimą, susijusį su vertės sumažinimu ir melagingai nurodyta kilme. Atsirado naujų sukčiavimo schemų, susijusių su COVID-19, žaliaja pertvarka ir atliekų tvarkymu.

Su žaliaisiais projektais ir skaitmeninimu susijęs sukčiavimas

Bent 37 proc. ES ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų bus skirta ES žaliajai pertvarkai palengvinti. 2021 m. OLAF nustatė ir ištyrė atvejus, rodančius, kad sukčiautojai nusitaikė ir į žaliuosius projektus bei skaitmeninimo finansavimą – kitą priemonės „NextGenerationEU“ finansavimo ramstį. Šie atvejai ir modeliai įtraukiami į OLAF atliekamą analizę bei būsimus tyrimus ir tai padės apsaugoti ES ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ateityje. 2021 m. OLAF ataskaitoje pateikta sukčiavimo atvejų, susijusių su programinės įrangos projektų, pesticidų alternatyvų, miškų ir ekologiškesnių orlaivių finansavimu, pavyzdžių. Kontrabanda per sienas taip pat gali daryti neigiamą poveikį Europos žaliams užmojams: kaip matyti iš ataskaitos, OLAF aktyviai kovoja su neteisėta prekyba atliekomis, neteisėtų dujinių aušalų kontrabanda ir neteisėtais pesticidais.

Sukčiavimo prevencija ir ES ekonomikai gaivinti skirtų lėšų apsauga

Pajamų praradimo prevencija ir sukčiavimo prevencija išlaidų srityje – veiksmingiausias būdas užtikrinti, kad kiekvienas euras būtų išleistas tinkamai. Praėjusiais metais OLAF ir toliau orientavosi į prevenciją. 2021 m. OLAF ataskaitoje pateiktas vienas pavyzdys, kai OLAF tyrėjams pavyko atskleisti galimą ne mažiau kaip 330 mln. EUR vertės piktnaudžiavimo atvejį – tyrėjai rekomendavo jį sustabdyti dar prieš jam įvykstant.

2021 m. OLAF sukčiavimo prevencijos ekspertai taip pat dirbo Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės srityje. Speciali darbo grupė patikrino nacionalinius planus dėl tinkamų sukčiavimo prevencijos priemonių ir tiesiogiai informavo Europos Komisijos kolegas, atsakingus už 27 ES valstybių narių nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų patvirtinimą.

Melagingi COVID-19 vakcinų pasiūlymai

2021 m. vasario mėn. OLAF paskelbė aiškų viešą įspėjimą dėl galimų bandymų sukčiauti, susijusių su COVID-19 vakcinomis. OLAF iš ES valstybių narių vyriausybinių šaltinių gavo informacijos apie tariamų tarpininkų pasiūlymus parduoti didelius vakcinų (daugiausia patvirtintų naudoti ES) kiekius. Kaip nustatė OLAF, sukčiautojų tikslas buvo įtikinti valdžios institucijas atlikti didelius išankstinius mokėjimus pardavimui užtikrinti ir gавus pinigų dingti. Visi šie skirtingi bandymai apgauti buvo susiję su beveik 1,2 mlrd. vakcinų dozių, o bendra prašoma kaina buvo daugiau kaip 16,4 mlrd. EUR. OLAF įsikišimas padėjo atskleisti šiuos melagingus pasiūlymus ir taip užkirto kelią didžiuliams viešųjų finansų nuostoliams ir apsaugojo vakcinacijos organizavimą.

Tabako kontrabanda

Tabako gaminiai kasmet sudaro didelę kontrabandinių ar suklastotų prekių, dėl kurių OLAF vykdo savo operacijas, dalį. 2021 m. nesiskyrė nuo praėjusių metų: OLAF ir jos partneriai neleido į ES rinką patekti 437 mln. neteisėtų cigarečių. Šį kiekį sudaro 93 mln. į ES įvežtų kontrabandinių cigarečių, 253 mln. už ES sienų konfiskuotų cigarečių ir 91 mln. neteisėtai visoje ES pagamintų cigarečių. OLAF taip pat padėjo nacionalinėms valdžios institucijoms konfiskuoti iš viso 372 tonas žaliavinio tabako. Apskaičiuota, kad dėl šių veiksmų ES valstybės narės sutaupė 90 mln. EUR prarastų pajamų.

Su visa ataskaita galite susipažinti [čia](#).

OLAF uždaviniai, įgaliojimai ir kompetencija

OLAF uždaviniai yra nustatyti, tirti ir nutraukti su ES lėšomis susijusį sukčiavimą.

Savo uždavinius OLAF vykdo:

- atlikdama nepriklausomus su ES lėšomis susijusio sukčiavimo ir korupcijos atvejų tyrimus, kad visi ES mokesčių mokėtojų pinigai būtų naudojami projektams, galintiems sukurti darbo vietų Europoje ir paskatinti jos ekonomikos augimą,
- tirdama sunkius ES tarnybų darbuotojų ir ES institucijų narių nusižengimus ir taip padėdama didinti piliečių pasitikėjimą ES institucijomis,
- formuodama patikimą ES kovos su sukčiavimu politiką.

Kadangi jos tyrimai nepriklausomi, OLAF gali tirti sukčiavimo ir korupcijos atvejus ir kitus ES finansiniams interesams kenkiančius nusikaltimus, susijusius su:

- visomis ES išlaidomis – pagrindinės išlaidų kategorijos yra struktūriniai fondai, žemės ūkio politika ir kaimo plėtros fondai, tiesioginės išlaidos ir išorės pagalba;
- kai kurių sričių ES pajamomis, daugiausia muitais;
- įtarimais dėl sunkių ES tarnybų darbuotojų ir ES institucijų narių nusižengimų.

OLAF užbaigus tyrimą, kompetentingos ES ir nacionalinės institucijos turi išnagrinėti OLAF rekomendacijas ir priimti sprendimus dėl jų įgyvendinimo. Laikoma, kad visi susiję asmenys yra nekalti, kol jų kaltė neįrodyta kompetentingame nacionaliniame arba ES teisme.

Daugiau informacijos gali suteikti:

Jana CAPPELLO
Atstovė spaudai
Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF)
Tel. +32 2 29 85549
E. paštas: olaf-media@ec.europa.eu
http://ec.europa.eu/anti_fraud

Eirini NIKOLAIDOU
Atstovės spaudai pavaduotoja
Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF)
+32 2 29 83128
olaf-media@ec.europa.eu
http://ec.europa.eu/anti_fraud

